

RP 63/2025 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet ändras så att övergångstiden för förverkligande av det sätt att lämna nödmeddelanden som möjliggör realtidstext förlängs till maximitiden enligt Europeiska unionens lagstiftning, dvs. till den 28 juni 2027.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 december 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
3 Målsättning	4
4 Förslaget och dess konsekvenser.....	5
4.1 Förslaget	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	5
5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser.....	5
6 Remissvar	5
7 Ikraftträdande	6
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	6
LAGFÖRSLAG.....	8
Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet	8
BILAGA	9
PARALLELLTEXT	9
Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet	9

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010) ändrades 2023 genom lagen om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet (106/2023). I och med ändringen fogades till lagen bestämmelser om hur Nödcentralsverket ska svara på det allmänna nödnumret och om numrets tillgänglighet. Enligt den nya 10 a § ska Nödcentralsverket svara på sådana nödmeddelanden till det allmänna nödnumret 112 som består av realtidstal eller realtidstext.

Det att nödmeddelanden sänds i form av realtidstext innebär att den som sänder nödmeddelandet och nödcentralen kommunicerar med varandra i text som förmedlas tecken för tecken. Tjänsten är i synnerhet avsedd för personer som har utmaningar med hörseln eller talet, men den ska ändå vara öppen för alla anmälare. Genom ändringen genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, nedan *tillgänglighetsdirektivet*.

Lagen om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet träder i kraft den 28 juni 2025. I lagens ikraftträdandebestämmelse konstateras det ändå att svaren på det allmänna nödnumret ska bringas i överensstämmelse med 10 a § i den lagen före utgången av år 2025. Nödcentralsverket ska därmed inom den nämnda tidsfristen göra det möjligt att sända och svara på nödmeddelanden genom realtidstext. Efter att lagen stiftades har Nödcentralsverket dock meddelat att det krävs mer tid för att förverkliga lösningen för realtidstext än vad Nödcentralsverket bedömde vid beredningen av lagändringen. Enligt Nödcentralsverket kommer man inte att kunna ta i bruk realtidstext inom den övergångstid som föreskrivs i lagen.

Enligt tillgänglighetsdirektivet ska lösningen för realtidstext förverkligas senast den 28 juni 2027. Eftersom det inte är möjligt att ta i bruk realtidstext inom den övergångstid som nu föreskrivs i lagen, är det ändamålsenligt att förlänga den övergångstid som föreskrivs i den nationella lagen så att den motsvarar maximitiden enligt tillgänglighetsdirektivet.

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet.

Utkastet till proposition var på remiss mellan den 18 februari och den 4 april 2025.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten under adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod [SM039:00/2024](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Enligt 10 a § 1 mom. i lagen om nödcentralsverksamhet ska Nödcentralsverket svara på sådana nödmeddelanden till det allmänna nödnumret 112 som består av realtidstal eller realtidstext. Nödcentralsverket kan också svara på nödmeddelanden som sänts på något annat sätt som möjliggör interaktion mellan den som sänder meddelandet och Nödcentralsverket. Enligt 2 mom. ska Nödcentralsverket på det allmänna nödnumret 112 svara med användning av samma kommunikationssätt som nödnumret kontaktats med. Om Nödcentralsverket möjliggör att ett nödmeddelande sänds med videobild, ska Nödcentralsverket svara på meddelandet med talkommunikation, text och video som synkroniseras i en totalkonversation. Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om tekniska krav och standarder när det gäller svaren på det allmänna nödnumret 112 utfärdas genom förordning av statsrådet. I 10 b § konstateras det att tillsynen över efterlevnaden av de tillgänglighetskrav som anges i 10 a § utövas av inrikesministeriet. De nya 10 a och 10 b § i lagen om nödcentralsverksamhet träder i kraft den 28 juni 2025. Svaren

på det allmänna nödnumret behöver ändå inte bringas i överensstämmelse med 10 a § förrän före utgången av år 2025.

Bestämmelserna grundar sig på tillgänglighetsdirektivet, där det i artikel 4.8 och i avsnitt V i bilaga I föreskrivs att medlemsstaterna ska säkerställa att den lämpligaste alarmeringscentralen besvarar nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112 korrekt på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem och med samma kommunikationsmedel som den mottagits genom, nämligen med användning av synkroniserad talkommunikation och text (inbegripet realtidstext) eller, om video tillhandahålls, talkommunikation, text (inbegripet realtidstext) och video som synkroniseras i en totalkonversation. Enligt artikel 31.3 i tillgänglighetsdirektivet får medlemsstaterna besluta att tillämpa bestämmelserna om dessa skyldigheter senast från och med den 28 juni 2027.

Bestämmelser om nödtextmeddelanden finns i 13 b § i lagen om nödcentralsverksamhet, som upphävs den 28 juni 2025. Enligt paragrafen kan ett nödmeddelande skickas som ett nödtextmeddelande endast av den som har registrerat sig för tjänsten. En person som är under 18 år kan registreras av vårdnadshavaren eller av någon annan intressebevakare. En minderårigs egen registreringsansökan ska åtföljas av vårdnadshavarens samtycke. Registreringen är i kraft högst två år i sänder från den tidpunkt då sökanden fick ett meddelande om att registreringen har godkänts. Om en person som inte har registrerats skickar ett nödmeddelande som ett nödtextmeddelande, ska Nödcentralsverket skicka personen ett svarsmeddelande. Svarsmeddelandet ska innehålla en uppmaning att ringa ett nödsamtal samt anvisningar för registrering. Enligt paragrafen får närmare bestämmelser om förfarandet för registrering och förfarandet för mottagning av registrering utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Bestämmelser om registret över användare av nödtextmeddelanden finns i 25 a § i lagen om nödcentralsverksamhet. Nödcentralsverket för registret för att användarna ska kunna identifieras. Även denna paragraf upphävs den 28 juni 2025.

Det att bestämmelserna upphävs innebär inte att möjligheten att sända nödmeddelanden i form av nödtextmeddelanden avskaffas. Nödcentralsverket kommer att upprätthålla möjligheten att sända nödtextmeddelanden. Det enda som slopas är skyldigheten att registrera sig för tjänsten. I och med att bestämmelserna upphävs blir det lättare att använda nödtextmeddelanden, eftersom skyldigheten att registrera sig på förhand och kravet på att förnya registreringen vartannat år de facto har haft en begränsande inverkan på användningen av nödtextmeddelanden.

Den nya 10 a § förutsätter att nödmeddelanden kan lämnas genom realtidstext. Detta innebär att nödcentralsjourhavanden i realtid, tecken för tecken, ser den text som den som sänder nödmeddelandet skriver, och på motsvarande sätt att den som sänder nödmeddelandet i realtid ser den text som nödcentralsjourhavanden skriver. Lösningen med realtidstext är i synnerhet avsedd för personer som har utmaningar med hörseln eller talet och som hittills har sänt nödmeddelanden genom att använda nödtextmeddelanden. Tjänsten ska ändå vara öppen för alla och inte kräva att man registrerar sig på förhand.

3 Målsättning

Propositionen syftar till att säkerställa en tillräcklig övergångstid för ibruktagandet av funktionen med realtidstext för svar på det allmänna nödnumret 112 och för numrets tillgänglighet genom att utnyttja hela den övergångstid på två år som tillgänglighetsdirektivet tillåter.

4 Förslaget och dess konsekvenser

4.1 Förslaget

I denna proposition föreslås det att svaren på det allmänna nödnumret ska bringas i överensstämmelse med 10 a § i lagen om nödcentralsverksamhet senast den 28 juni 2027. Med andra ord ska Nödcentralsverket senast den dagen ha tagit i bruk svar på nödmeddelanden till det allmänna nödnumret 112 genom realtidstext.

Enligt den gällande ikraftträdandebestämmelsen ska svar på det allmänna nödnumret genom realtidstext tas i bruk senast den 31 december 2025. I och med den föreslagna ändringen får Nödcentralsverket cirka 1,5 år tilläggstid för förverkligandet av lösningen för realtidstext i enlighet med 10 a §.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser.

I och med propositionen får Nödcentralsverket cirka 1,5 år tilläggstid för förverkligandet av realtidstext för svar på nödmeddelanden. Om man gick in för att inte genomföra den föreslagna lagändringen, finns det risk för att Nödcentralsverket skulle agera lagstridig efter den 31 december 2025, eftersom det är uppenbart att man inte lyckas ta i bruk realtidstext då.

Lösningen för nödmeddelanden genom realtidstext är avsedd i synnerhet för personer som har utmaningar med hörseln eller talet. Propositionen har konsekvenser för personer med funktionsnedsättning och för deras möjligheter att få hjälp i nödsituationer, eftersom tidsfristen för ibruktage av realtidstext för sändande av nödmeddelanden skjuts fram med cirka 1,5 år i och med den föreslagna lagändringen. Propositionen kan även bedömas ha konsekvenser för barn, eftersom det är möjligt att barn föredrar att sända nödmeddelanden i skrift framför att ringa traditionella nödsamtal.

Det kommer ändå fortsättningsvis att vara möjligt att sända nödmeddelanden i form av textmeddelande. Den skyldighet att registrera sig som är en förutsättning för användningen av nödtextmeddelanden slopas den 28 juni 2025, vilket gör att det från och med den dagen kommer att vara enklare att använda nödtextmeddelanden.

5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser

Ett alternativ skulle vara att bevara nuläget. Då skulle Nödcentralsverket emellertid handla i strid med lagen, eftersom det är uppenbart att verket inte kommer att lyckas ta i bruk lösningen för realtidstext inom den övergångstid som föreskrivs i lagen, det vill säga före utgången av år 2025. Ett annat alternativ skulle vara att förlänga övergångstiden för en kortare tid än den maximitid som tillgänglighetsdirektivet tillåter. Detta alternativ är ändå inte ändamålsenligt, eftersom hela den övergångstid som tillgänglighetsdirektivet tillåter enligt nuvarande bedömningar kommer att behövas för förverkligandet av lösningen för realtidstext.

6 Remissvar

Utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet var på remiss mellan den 18 februari och den 4 april 2025. Begäran om utlåtande sändes till social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, Nödcentralsverket, Handikappforum rf,

Finlands Dövas Förbund rf, Finska Hörsselförbundet rf, Kehitysvammaliitto ry, Autism Finland rf och SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf. Utlåtanden lämnades inom den utsatta tiden av Nödcentralsverket, Handikappforum rf, Finlands Dövas Förbund rf, Finska Hörsselförbundet rf och Kehitysvammaliitto ry. Dessutom meddelade kommunikationsministeriet att det inte hade något att yttra i frågan.

Nödcentralsverket konstaterade i sitt utlåtande att propositionen motsvarade det som verket hade framfört i ärendet.

En del av föreningarna förde fram att det allvarligt kan äventyra rätten till liv för personer med funktionsnedsättning och deras möjligheter att få hjälp i rätt tid om lösningen för realtidstext fördröjs med ungefär två år. De påpekade att textmeddelanden till numret 112 i motsats till nödsamtal inte prioriteras i mobiltelefontrafiken och att detta problem bör åtgärdas snarast, i synnerhet med tanke på att ibruktagandet av lösningen för realtidstext fördröjs. Det faktum att sms:en hamnar i samma meddelandekö som andra samtal och meddelanden kan enligt remissinstanserna avsevärt fördröja hjälpen. Enligt föreningarna bör lösningen för realtidstext tas i bruk så snart som möjligt.

Efter remissbehandlingen har avsnitt 8 fogats till propositionen. Dessutom har det efter remissbehandlingen gjorts små preciseringar i motiveringen.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 december 2025.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

En central människorättskonvention med tanke på propositionen är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FödrS 27/2016). Syftet med konventionen är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning. För att förverkliga detta har konventionsstaterna bland annat åtagit sig att vidta alla ändamålsenliga lagstiftningsåtgärder, administrativa och andra åtgärder för att uppfylla de rättigheter som erkänns i konventionen och att vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att ändra eller avskaffa gällande lagar, bestämmelser, sedvänjor och bruk som är diskriminerande mot personer med funktionsnedsättning. Artikel 19 i konventionen (rätt att leva självständigt och att delta i samhället) betonar självbestämmanderätt, valfrihet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt betydelsen av tillräcklig service för att rättigheterna ska kunna tillgodoses.

De bestämmelser som föreslås i propositionen är viktiga i konstitutionellt hänseende med tanke på 6, 7 och 20 § i grundlagen. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt paragrafens 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Möjligheten att sända nödmeddelanden genom realtidstext kan anses främja likabehandlingen av personer med funktionsnedsättning i användningen av larmsystemet.

Enligt 7 § i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Bestämmelsen och de skyldigheter den medför har två dimensioner. Det allmänna ska självt avstå från att kränka dessa rättigheter, men det ska också skapa förhållanden där dessa grundläggande fri- och rättigheter åtnjuter skydd mot enskilda kränkningar. Den personliga

tryggheten understryker i synnerhet det allmännas positiva förpliktelser att vidta åtgärder för att skydda samhällsmedlemmarna mot rättsstridiga gärningar. Det att en myndighet försummar att vidta de åtgärder för avväjande av fara som det i ljuset av omständigheterna kan krävas av den kan innebära kränkning av denna rätt. Individens rätt till liv är den viktigaste av de grundläggande fri- och rättigheterna. Propositionen har konsekvenser för de rättigheter som föreskrivs i 7 § i grundlagen, eftersom det uppskjutna ibruktagandet av lösningen för realtidstext för sändande av nödmeddelanden bedöms ha konsekvenser för möjligheterna att få hjälp i nödsituationer för i synnerhet personer med funktionsnedsättning.

Enligt 20 § i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Dessutom ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Möjligheten att använda olika kommunikationssätt eller uppskjutandet av ibruktagandet av lösningen för realtidstext för sändande av nödmeddelanden har konsekvenser också för miljön. Allas möjlighet att lämna nödmeddelanden tryggar effektiviteten i räddningsverksamheten, vilket i sin tur bidrar till att minska de skadliga miljökonsekvenserna av olyckor.

Grundlagsutskottet har understrukit att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan ska tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se GrUU 1/2018 rd och GrUU 25/2005 rd). Grundlagsutskottet framhåller att det i en proposition särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna finns anledning att tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (se GrUU 1/2018 rd, GrUU 26/2017 rd, GrUU 2/2017 rd och GrUU 44/2016 rd).

Svaren på det allmänna nödnumret ska i medlemsstaterna bringas i överensstämmelse med tillgänglighetsdirektivet senast den 28 juni 2027. I fråga om detta utnyttjas i propositionen hela det handlingsutrymme som tillgänglighetsdirektivet tillåter, men bara i den omfattningen att de föreslagna bestämmelserna bara gör att ibruktagandet av den lösning för realtidstext som kan användas för att sända nödmeddelanden skjuts upp med cirka 1,5 år. I propositionen föreslås ingen ändring i fråga om slopandet den 28 juni 2025 av skyldigheten att registrera sig för att kunna använda nödtextmeddelanden, som redan har godkänts, vilket gör det lättare att använda nödtextmeddelanden.

Propositionen har beretts i enlighet med det nationella handlingsutrymme som tillgänglighetsdirektivet ger, och den äventyrar inte skyddet eller säkerheten för personer med funktionsnedsättning i färd- och nödsituationer eller ansvaret för miljön. Enligt regeringens uppfattning är den föreslagna regleringen på ovannämnda grunder inte problematisk med tanke på bestämmelserna i 6, 7 och 20 § i grundlagen, med beaktande av att regleringen som helhet är noggrant avgränsad och exakt och att regleringen är tillåten med stöd av det nationella handlingsutrymmet i tillgänglighetsdirektivet.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet (106/2023) 2 mom. i
ikraftträdandebestämmelsen som följer:

Svaren på det allmänna nödnumret ska bringas i överensstämmelse med 10 a § i lagen om
nödcentralsverksamhet (692/2010) senast den 28 juni 2027.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 juni 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet (106/2023) 2 mom. i
ikraftträdandebestämmelsen som följer:

Gällande lydelse

Svaren på det allmänna nödnumret ska
bringas i överensstämmelse med 10 a § i
denna lag före utgången av år 2025.

Föreslagen lydelse

Svaren på det allmänna nödnumret ska
bringas i överensstämmelse med 10 a § i *lagen*
om nödcentralsverksamhet (692/2010) senast
den 28 juni 2027.

Denna lag träder i kraft den 20 .
